

## **РОЗДІЛ 2. ОПТИМІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ**

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-497-2-16>

### **ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

**Арістова Ірина Василівна**

*доктор юридичних наук, професор,  
завідувачка кафедри адміністративного та інформаційного права,  
Сумський національний аграрний університет  
м. Суми, Україна*

У доповіді розглядаються умови сучасних суспільних трансформацій як у контексті досягнення Цілей сталого розвитку [1], так і розбудови інформаційного суспільства, що особливого значення набуває для повоєнної побудови України. Безумовно, опрацювання шляхів оптимізації системи органів виконавчої влади у зазначених умовах постає предметом уваги наукової спільноти, у тому числі і юридичної. Автор публікації протягом останніх років неодноразово ініціював дослідження у межах своєї наукової школи, що були зорієнтовані на визначення правового статусу органів виконавчої влади України в умовах інформаційного суспільства та його реалізацію під час вирішення окремих завдань задля досягнення Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР) [2, 3].

Одним із напрямів процесу визначення завдань ЦСР постає напрям – ефективне управління [4, с.10], яке передбачає, зокрема, підвищення ефективності дій органів виконавчої влади на основні відкритості та прозорості прийняття рішень. Водночас, це знайшло своє відображення у Цілі № 16 «Мир, справедливість та сильні інститути», а також формулюванні відповідного завдання 16.7 – «Підвищити ефективність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування» [4, с. 115]. Варто підкреслити, що у Національній доповіді наголошується, що від досягнення цієї цілі в Україні значною мірою залежить досягнення всіх інших Цілей сталого розвитку [4, с. 118]. Це ще раз підкреслює актуальність дослідження шляхів удосконалення органів виконавчої влади

України як одного із провідних суб'єктів публічного управління. Вважаємо, що одним із підходів на цьому шляху постає зважене, конструктивне використання організаційно-правових та технологічних інструментів інформаційного суспільства, що відповідає документам Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства (далі – WSIS) у 2023 році щодо прискорення досягнення ЦСР [5].

Результати проведених раніше досліджень [3; 6] дозволили дійти висновку щодо доцільності розвитку інформаційної концепції права в умовах інформаційного суспільства. Доведено, що «інформаційність» системи національного права проявляється як у інформаційній сутності будь-якої норми права (цивільного, адміністративного, трудового та ін. права), так і у посиленні взаємодії будь-якої норми права з нормами інформаційного права у нових умовах сьогодення. Водночас, інформаційні правовідносини можуть поставати невід'ємною частиною комплексних правовідносин, виконуючи як основну, так і забезпечувальну роль. Прикладом взаємодії, наприклад, норм адміністративного права з нормами інформаційного права є формування складного правовідношення, що має комплексний характер – адміністративно-інформаційне (або інформаційно-адміністративне) в залежності від його мети [3]. Вважаємо, що зазначені положення можуть поставати підґрунтям під час формування концепції правового статусу органів виконавчої влади України в умовах інформаційного суспільства.

Опрацювання положень Національної доповіді сприяло розумінню, що органи публічної влади України мають реалізовувати різноманітні функції для виконання відповідних завдань, зокрема управлінську, публічно-сервісну, інформаційну. Слід підкреслити, що саме в умовах розвинутого інформаційного суспільства інформаційна функція виокремилася у самостійну функцію органів виконавчої влади України. До речі, зміст, співвідношення управлінської та інформаційної функцій було досліджено автором ще у 2002 році. Цілком зрозуміло, що реалізація управлінської та публічно-сервісної функції потребує відповідних адміністративно-правових повноважень і йдеться про необхідність існування адміністративно-правового статусу. Виникає закономірне питання: чи існують відповідні повноваження для реалізації інформаційної функції, чи мають вони законодавче закріплення, чи можемо говорити про інформаційно-правовий статус органів виконавчої влади України?

Вважаємо за необхідне підкреслити, що у юридичному середовищі відсутня узгоджена позиція щодо належності зазначених органів публічної влади України до суб'єктів інформаційного права (наприклад, [7; 8]). Таким чином, наведена ситуація постає додатковим аргументом

на користь проведення ґрунтового дослідження правового статусу зазначених органів публічної влади України в умовах розбудови інформаційного суспільства, спираючись на методологію наукової діяльності [2]. Відповідно до зазначеної публікації, наукове дослідження має проектуватися, а саме, формується завершений цикл наукової діяльності, який визначається трьома фазами: 1) фаза проектування, результатом якої є наукова гіпотеза та модель (система), яка формує план її реалізації; 2) технологічна стадія – перевірка гіпотези (реалізація системи); 3) рефлексивна фаза – проведення оцінки: чи потрібно коригування гіпотези (моделі) [2].

Незважаючи на те, що зазначені органи публічної влади України загальновизнані у юридичному середовищі суб'єктами саме адміністративного права, є усі підстави для дослідження зазначених органів і як суб'єктів інформаційного права. Отже, на першій стадії було висунуто гіпотезу, відповідно до якої зазначені органи публічної влади України можуть бути під час розбудови інформаційного суспільства і суб'єктами адміністративного права, і суб'єктами інформаційного права. А вже на технологічній стадії – здійснено ґрунтовну її перевірку [2].

Під час проведених досліджень [3] було встановлено, що у системі наукових знань про окремі види органів публічної влади України (органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування) не враховано появу нового наукового (юридичного) знання, що зумовлено сьогодишньою об'єктивною реальністю, а саме: 1) стрімким проникненням інформації в усі сфери суспільного життя; 2) динамічним розвитком новітніх інформаційних технологій; 3) цифровізацією суспільства та держави; 4) активізацією становлення інформаційної функції держави і права; 5) формуванням інформаційної сфери суспільного життя, зростанням ролі її інформаційних відносин та необхідністю їх правового регулювання за допомогою норм нової, самостійної комплексної галузі права – інформаційне право; 6) становленням нових складових системи інформаційного права, зокрема, правового статусу відповідних суб'єктів (зокрема, органів публічної влади України).

Таким чином, гіпотеза була доведена: обґрунтовано існування у зазначених органів як адміністративно-правового, так і інформаційно-правового статусу, що потребує їх законодавчого закріплення. Запропоновано до статусних нормативно-правових актів правового забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку внести зміни та доповнення щодо врахування появи нових завдань, функції та повноважень органів публічної влади (у тому числі, органів виконавчої влади) в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні.

У доповіді відстоюється обґрунтована позиція, що оптимізації системи органів виконавчої влади України значною мірою сприятиме переосмислення правового статусу органів виконавчої влади України, його класифікації за галузями права – передусім, адміністративного та інформаційного.

### Література

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/722/2019> (дата звернення: 10.04.2025).

2. Арістова І.В. Органи публічної влади України в умовах розбудови інформаційного суспільства: методологія дослідження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. Вип. № 58. Т. 1. 2019. С. 177-186. URL: <https://drive.google.com/file/d/1uf7bwhcul5fGJoQ4lnQeqY-yNQsFvlq3/view?usp=sharing>

3. Арістова І.В. Національний механізм реалізації цілей сталого розвитку в умовах інформаційного суспільства в Україні: роль юридичного механізму та його складових. Монографія: Сучасна парадигма публічного та приватного права в умовах сталого розвитку. Scientific monograph. Vol. 1. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. Р. 1-31. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6>

4. Цілі сталого розвитку: Україна: Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://goo.su/mcoIJDc>

5. World Summit on the Information Society Forum 2023. URL: <https://goo.su/W1nHF> (дата звернення 10.04.2025)

6. Арістова І.В. Система права України в умовах інформаційного суспільства та цифрової економіки. *Приватне та публічне право*. 2020. № 3. С. 44-51. DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2020.3.9> URL: [http://pp-law.in.ua/archive/3\\_2020/11.pdf](http://pp-law.in.ua/archive/3_2020/11.pdf)

7. Мельник Р.С. Новий погляд на «вічну» проблему: предмет адміністративного права. Питання адміністративного права. Книга друга. Харків, ТОВ «Оберіг», 2018. С.33-52.

8. Мельник Р. С. Система адміністративного права України : монографія. Харків : Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2010. С. 321-351.